

TRAJECTÒRIA DELS
PRIMERS DEU ANYS DEL
CONSELL REGULADOR
ANDORRÀ DEL JOC

Índex general

1. Introducció	3
2. Històric	3
3. Evolució legislativa i reglamentària	3
4. Gestió del CRAJ i evolució	5
A) Atorgament de llicències del 2015 al 2025	5
Llicència de classe A	5
Llicència de classe B	6
Llicència de classe C i classe C@	6
Llicència de classe E	6
Llicència de classe F	8
Llicència de classe G	9
Llicència de classe H	12
Llicència de classe I	13
Llicència de classe J	14
B) Registre General del Consell Regulador Andorrà del Joc	14
Registre general d'interdiccions d'accés al joc d'atzar	15
Registre d'operadors de jocs d'atzar i de les persones vinculades a operadors de jocs d'atzar	15
C) Actuacions del servei d'inspecció	16
D) Comissions específiques	16
E) Recursos econòmics del CRAJ	17
Ingressos	17
Despeses	18
5. Compliment, adaptació i implementació de normativa vigent	18
A) Protecció de dades personals	18
B) Pla d'igualtat de gènere i protocol contra l'assetjament	19
C) Allotjament de la xarxa, suport informàtic i pàgina web del CRAJ	20
6. Conclusió	20

1. Introducció

El Consell Regulador Andorrà del Joc (d'ara endavant, "el CRAJ") es creà amb la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar i es constituí el 21 de juliol del 2015 amb la finalitat de desenvolupar la regulació i el control de l'oferta de jocs d'atzar al Principat d'Andorra.

Té com a objectius aplicar polítiques preventives destinades a evitar el joc excessiu o patològic, protegir els grups de risc i els més vulnerables, com ara els menors d'edat, la lluita contra el frau i el blanqueig de capitals, així com garantir els drets tant dels participants com dels operadors.

2. Històric

La regulació del joc al Principat d'Andorra s'inicià l'any 1929 amb el Decret dels Veguers sobre l'Ordre Públic i Residència d'Estrangers, que prohibia els jocs d'atzar i envit. El 1996 s'aprovà la Llei del joc del bingo, modificada posteriorment l'any 2001 i l'any 2012.

Pel que fa a les sales de bingo autoritzades en aplicació de la Llei del joc del bingo, presenten un històric abans de la creació del CRAJ en què:

- El 1997: es produeix l'obertura del Bingo Cristall a Escaldes-Engordany.
- El 2002: s'obre la sala del Bingo Màgic al Pas de la Casa, que es tancà l'any 2005.
- El 2009: té lloc l'obertura de la sala Bingo Star's a Andorra la Vella, que actualment és l'única sala, juntament amb la seva sala annexa del Pas de la Casa, autoritzada al Principat.

El 2014, el Consell General aprovà la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar, que entrà en vigor el 15 de gener del 2015. Tal com s'indica en el punt precedent, el 21 de juliol del 2015, es constitueix formalment el CRAJ, que s'estructura i s'organitza mitjançant un òrgan col·legial, el Consell d'Administració, un òrgan representatiu, la Presidència, i un òrgan de gestió i administració, la Direcció General.

El Consell d'Administració està presidit pel ministre encarregat de les finances i en formen part el ministre de l'interior, com a president suplent, i una persona designada (alt càrrec o director/a de departament), com a representant de cadascun dels ministeris encarregats de la salut, el benestar, l'economia, el turisme i la cultura.

3. Evolució legislativa i reglamentària

El CRAJ neix amb l'entrada en vigor, el 15 de gener del 2015, de la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar i del Reglament d'estructura organitzativa, funcionament i règim intern del CRAJ, del 10 de juny del 2015.

Del 2015 al 2017: desplegament inicial

Es desenvolupen els primers reglaments en matèria de rifes itinerants; quintos i rifes benèfiques; concursos amb intervenció d'atzar, rifes, participacions de loteria i loteries de promoció o publicitàries; el Reglament del joc del bingo i el Reglament del casino de joc, així com el Reglament del Registre General del CRAJ. Així mateix, es modifiquen les taxes relatives a les llicències de classe E, mitjançant les lleis de pressupost per als exercicis 2016 i 2017.

El 2017 s'aprova el Reglament regulador de la qualitat de l'aire interior de la zona de joc dels casinos i bingos, i el Reglament regulador de les llicències de les classes I i J per a l'operador de la categoria 2: bingo.

Del 2018 al 2019: modificació de la Llei i reglament d'inspecció

El 2018 es publica el text refós de la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar, en compliment d'altres disposicions legals en matèria de prevenció i lluita contra el blanqueig de diners o valors i el finançament del terrorisme, així com l'aplicació del conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat, i finalment les disposicions de la Llei del pressupost per a l'exercici 2018.

El 2019 s'inicia el projecte de nous reglaments de llicències i del futur reglament del servei d'inspecció i del procediment sancionador.

El 2020: desenvolupament reglamentari i conveni amb la SELAE

Malgrat la pandèmia del SARS-CoV-2, s'aprova el reglament de llicències de classes C, C@, G i H, i de la llicència de classe I, per exercir l'activitat relacionada amb aquestes llicències, amb motiu de la signatura, el 12 de novembre del 2020, del Conveni entre el Consell Regulador Andorrà del Joc i la Sociedad Estatal Loterías y Apuestas del Estado, relatiu a l'organització i l'explotació dels jocs d'atzar i apostes de titularitat de la SELAE en territori andorrà.

Del 2021 al 2023: reforma i text consolidat

El 2021 s'aprova la Llei 4/2021, del 22 de març, de text consolidat de regulació dels jocs d'atzar i el Reglament regulador del Servei d'Inspecció i del procediment sancionador del Consell Regulador Andorrà del Joc.

L'any 2022, amb la finalitat de continuar donant compliment a les disposicions establertes en la Llei 4/2021, del 22 de març, de text consolidat de regulació dels jocs d'atzar, s'aproven diferents textos reglamentaris:

- El Reglament de les llicències de les classes I i J per a l'operador del casino i per a l'operador del bingo.
- El Reglament del casino de joc.
- El Reglament del joc del bingo.
- El Reglament d'estructura organitzativa, funcionament i règim intern del Consell Regulador Andorrà del Joc.
- El Reglament de joc d'apostes.

Durant aquest període es treballa en una reforma integral de la llei per actualitzar el sistema de llicències, classificant-les en llicències majors i en llicències menors, reforçar el règim sancionador i adaptar-la a la normativa de protecció de dades. El projecte es trameta al Govern el desembre del 2023 i posteriorment al Consell General el gener del 2024.

2024: nova Llei de jocs d'atzar

El 5 de desembre del 2024, entra en vigor la Llei 14/2024, del 7 de novembre, dels jocs d'atzar, que harmonitza globalment el marc normatiu.

El 10 de gener del 2024, s'aprova el nou Reglament de llicències de classe E.

2025: desplegament definitiu

Durant el 2025, coincidint amb els deu anys del CRAJ, s'aproven:

- El Reglament de les llicències menors.
- El Reglament de les llicències majors.
- El Reglament dels equipaments de jocs d'atzar.

Actualment, el marc normatiu vigent en matèria de jocs d'atzar és:

- La Llei 14/2024, del 7 de novembre, dels jocs d'atzar.
- El Decret 455/2025, del 10-12-2025, pel qual s'aprova el Reglament de les llicències majors.
- El Decret 454/2025, del 10-12-2025, pel qual s'aprova el Reglament dels equipaments de jocs d'atzar.
- El Decret 216/2025, del 17-6-2025, pel qual s'aprova el Reglament de les llicències menors.
- El Decret 385/2022, del 28-9-2022, pel qual s'aprova el Reglament d'estructura organitzativa, funcionament i règim intern del Consell Regulador Andorrà del Joc.
- El Decret 205/2021, del 16-6-2021, d'aprovació del Reglament regulador del Servei d'Inspecció i del procediment sancionador del Consell Regulador Andorrà del Joc.
- El Decret pel qual s'aprova el Reglament del Registre General del Consell Regulador Andorrà del Joc, del 29 de juny del 2016, i la seva modificació del 21 de març del 2018.
- El Decret pel qual s'aprova el Reglament regulador de la qualitat de l'aire interior de les zones de joc dels casinos i bingos, del 22 de març del 2017.

4. Gestió del CRAJ i evolució

Paral·lelament a les tasques de desenvolupament normatiu i reglamentari per part del servei jurídic del CRAJ, coexisteix la missió de vetllar pel compliment de la regulació establerta en cada moment en matèria de jocs d'atzar.

Per això, els serveis tècnics del CRAJ porten a terme tasques tals com la instrucció dels expedients que sorgeixin per les sol·licituds presentades; l'elaboració d'informes per complir amb les normes establertes; l'assistència en les consultes que puguin presentar tant els operadors de les diferents llicències com tercers respecte als jocs d'atzar; l'elaboració de protocols o procediments per adaptar el regulador a la nova normativa nacional i tota funció necessària per portar a terme la seva activitat habitual.

Per la seva part, la direcció s'encarrega de donar compliment als acords i decisions adoptats pel Consell d'Administració, gestionar i administrar l'equip tècnic i administratiu, i així donar resposta a les activitats i tasques pròpies de l'entitat per al seu bon funcionament.

A) Atorgament de llicències del 2015 al 2025

Llicència de classe A

L'any 2017 es portà a terme el concurs internacional per a l'adjudicació de la llicència de classe A que autoritza a instal·lar i explotar un casino de joc en el territori del Principat d'Andorra.

L'any 2018, en data 26 de juny, per acord del Consell d'Administració del CRAJ, es resolgué l'adjudicació del concurs i es publicà al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* l'edicta pel qual es feia pública la dita resolució d'adjudicació del concurs internacional a l'entitat Jocs, SA "Projecte Prat de la Creu".

Arran de diversos recursos administratius entre els anys 2018 i 2020, el 4 de setembre del 2020 el Consell d'Administració del CRAJ acordà atorgar la llicència a l'adjudicatària del concurs.

El 4 de març del 2023 tingué lloc l'obertura i posada en funcionament del casino de joc amb nom comercial UNNIC, explotat per la societat mercantil Jocs, SA.

Llicència de classe B

El 29 de març del 2017 es publicà l'edicta de licitació del concurs públic per a l'obtenció de la llicència de classe B per a l'explotació d'un bingo al Principat d'Andorra.

El 30 de maig del 2017 el Consell d'Administració del CRAJ acordà l'adjudicació del concurs públic per a l'obtenció de la llicència de classe B per a l'explotació d'un bingo al Principat d'Andorra a l'entitat Expojoc, SA, titular de la sala Bingo Star's.

El 28 de novembre del 2017, el Consell d'Administració del CRAJ acordà atorgar la llicència de classe B a la societat mercantil Expojoc, SA, i el desembre del 2018 autoritzà l'obertura i explotació d'una sala annexa a la sala principal, ubicada al Pas de la Casa.

Amb motiu de l'adjudicació i atorgament de la llicència de classe B, i en compliment de les disposicions legals quant a l'explotació d'una única llicència d'aquesta classe, es produí el tancament de la sala de joc Bingo Cristall, explotada fins llavors per la societat mercantil Andorjocs, SA.

Llicència de classe C i classe C@

El 2015 s'iniciaren les negociacions amb els anomenats operadors històrics a fi d'establir els convenis que regulen la continuïtat de la comercialització dels productes de joc d'atzar de les dites entitats al Principat d'Andorra:

- La Française des Jeux (FDJ)
- Sociedad Estatal Loterías y Apuestas del Estado (SELAE)
- Organización Nacional de Ciegos Españoles (ONCE)
- Loteries de Catalunya (LC)

El 12 de novembre del 2020 se signà el Conveni entre el Consell Regulador Andorrà del Joc i la Sociedad Estatal Loterías y Apuestas del Estado relatiu a l'organització i l'explotació dels jocs d'atzar i apostes de titularitat de la SELAE en territori andorrà, fet que implicà l'atorgament de la llicència de classe C i C@. Tenint en compte que la vigència era fins al 27 d'octubre del 2025, se signà l'addenda de modificació del conveni entre el Consell Regulador Andorrà del Joc i la Sociedad Estatal Loterías y Apuestas del Estado, en què se'n ratificava la pròrroga per a un període de cinc anys.

Durant l'any 2025 se signà el Conveni marc entre el Consell Regulador Andorrà del Joc i la Organización Nacional de Ciegos Españoles (ONCE) relatiu a l'organització i explotació de les modalitats de loteria titularitat de l'ONCE en territori andorrà, amb l'atorgament de la corresponent llicència de classe C i C@. La signatura d'aquest conveni comportà la signatura paral·lela d'un conveni social entre el Govern d'Andorra i l'ONCE.

Llicència de classe E

Aquesta llicència autoritza l'explotació de concursos amb intervenció d'atzar, rifes, rifes itinerants, participacions de loteria i loteries de promoció o publicitàries, de manera no permanent, sigui de forma presencial o en línia.

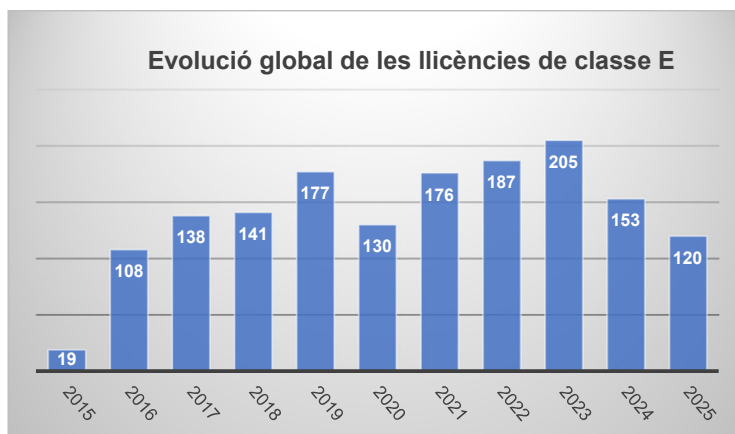
Actualment, aquest tipus de llicència es troba regulada pel Reglament de les llicències menors, del 17 de juny del 2025.

Les llicències de classe E són les que han experimentat més modificacions reglamentàries per part del CRAJ. Aquesta evolució respon especialment als canvis del mercat i a la ràpida

transformació digital, fet que ha obligat el Regulator a adaptar procediments i destinar més recursos.

La modalitat més sol·licitada ha estat la de loteries de promoció o publicitàries, especialment arran de l'augment del comerç electrònic i la promoció dels diferents productes o establiments mitjançant les xarxes socials.

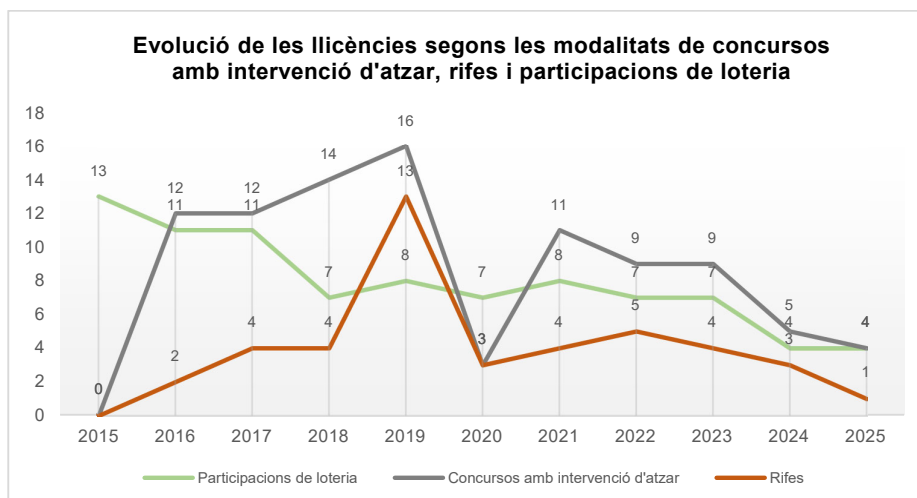
Gràfica de les llicències de classe E atorgades des del 2015 fins a l'actualitat:

Evolució per modalitats (excloent-ne la modalitat de loteries de promoció o publicitàries)

De les modalitats de participacions de loteria, concursos amb intervenció d'atzar i rifes se'n desprèn que no hi ha una tendència estable.

- **Participacions de loteria:** segueixen una evolució més lineal, però amb una progressió a la baixa. Aquest descens es deu al fet que moltes entitats sense ànim de lucre han optat per explotar la modalitat de rifa benèfica (classe F) durant el transcurs dels anys.
- **Rifes (explotades per persones físiques o jurídiques):** es mantenen estables entre 2 i 5 llicències anuals. L'any 2019 destaca per un increment puntual arran d'una campanya informativa del CRAJ sobre les paneres de Nadal. Posteriorment, molts operadors van optar per la modalitat de loteria de promoció o publicitària.
- **Concursos amb intervenció d'atzar:** només poden ser promoguts per mitjans de comunicació estatals i han manifestat una tendència a la baixa.

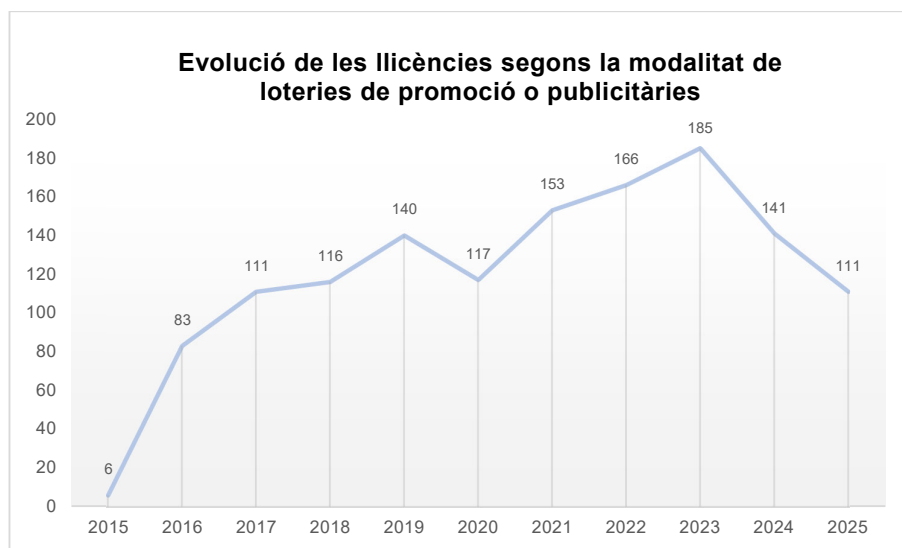

Evolució de la modalitat de loteries de promoció o publicitàries

Aquesta modalitat representa el gran nombre de llicències atorgades i, per tant, s'analitza de forma diferenciada.

La tendència que s'ha seguit durant aquests deu anys és la següent:

- **Període entre l'any 2015 i el 2019:** tendència clarament a l'alça.
- **Any 2020:** trencament de la tendència a causa de la pandèmia de la COVID-19.
- **A partir de l'any 2021:** recuperació del creixement fins a l'any 2023.
- **Any 2024:** descens significatiu arran de l'aprovació del Reglament de les llicències de la classe E, del 10 de gener del 2024, que limita l'acumulació de llicències per persona física o jurídica. Això provoca menys sol·licituds però amb més sortejos inclosos en cada una.
- **Any 2025:** amb l'entrada en vigor del Reglament de les llicències menors, del 17 de juny del 2025, es mantenen els requisits, però es limita el període entre promocions. Això comporta un lleu decrement respecte al 2024, tot i que es preveu una estabilització amb variacions poc significatives a partir d'aquest any 2025.

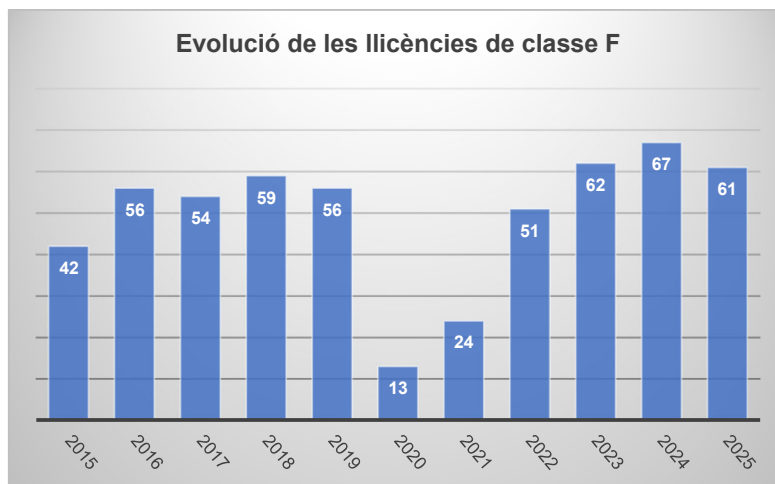

Llicència de classe F

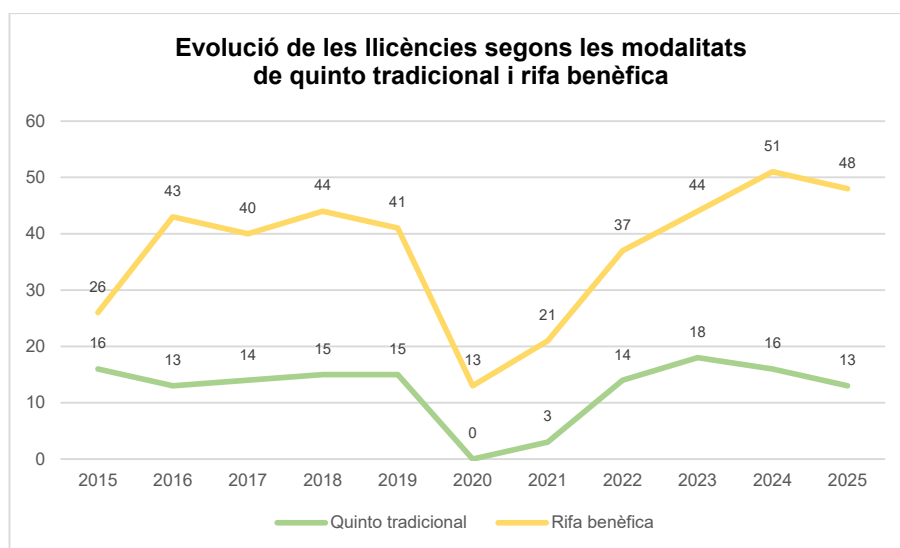
Autoritza l'explotació en llocs físics i de forma presencial del joc del quinto tradicional i de les rifes benèfiques, organitzats i explotats per entitats culturals, esportives, benèfiques i recreatives, exclusivament de manera no permanent, amb la finalitat benèfica i amb l'objectiu de recaptar fons per desenvolupar activitats no lucratives.

Aquesta classe de llicència ha mantingut una evolució estable durant aquesta primera dècada de funcionament del CRAJ, amb una davallada els anys 2020 i 2021 a causa de la pandèmia de la COVID-19, en no poder-se explotar presencialment per motius de restriccions.

Seguidament, es presenta l'evolució de les llicències de classe F atorgades pel CRAJ des del 2015 fins a l'actualitat:

L'evolució de cadascuna de les dos modalitats durant aquests deu anys és:

Llicència de classe G

La llicència de classe G que autoritza la distribució comercial de jocs d'atzar pur de sorteig i presortejats, entre els quals les loteries, els jocs mixtos d'atzar d'apostes mútues esportives, hípiques o altres, pels espais físics fixos de forma exclusiva, principal i permanent o de manera principal o accessòria i permanent, dels operadors de jocs d'atzar titulars d'una llicència de classe C i classe C@, s'ha consolidat a partir de la signatura del conveni amb la SELAE i, consegüentment, les vendes d'aquests productes al Principat presenten un creixement progressiu i una estabilització des del 2023.

Sociedad Estatal Loterías y Apuestas del Estado (SELAE)

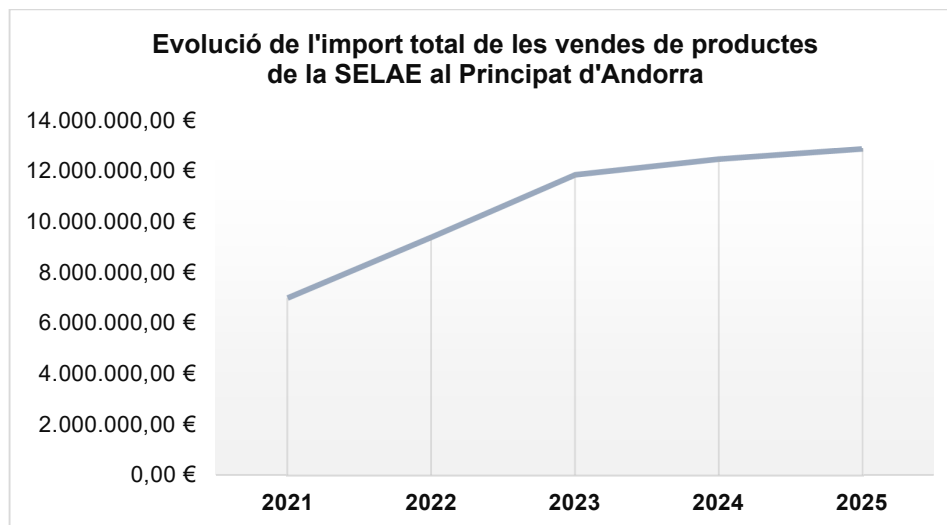
Arran del Conveni signat el 12 de novembre del 2020 entre el CRAJ i la SELAE, es van atorgar les llicències de classe G a quatre punts de venda per a la comercialització dels seus productes.

L'any 2021 s'atorgaren quatre llicències de classe G als punts de venda designats per la SELAE i l'any 2022 aquests quatre establiments esdevenen administracions de loteria com a punts de venda integrals.

Els quatre punts autoritzats com a distribuïdors principals són:

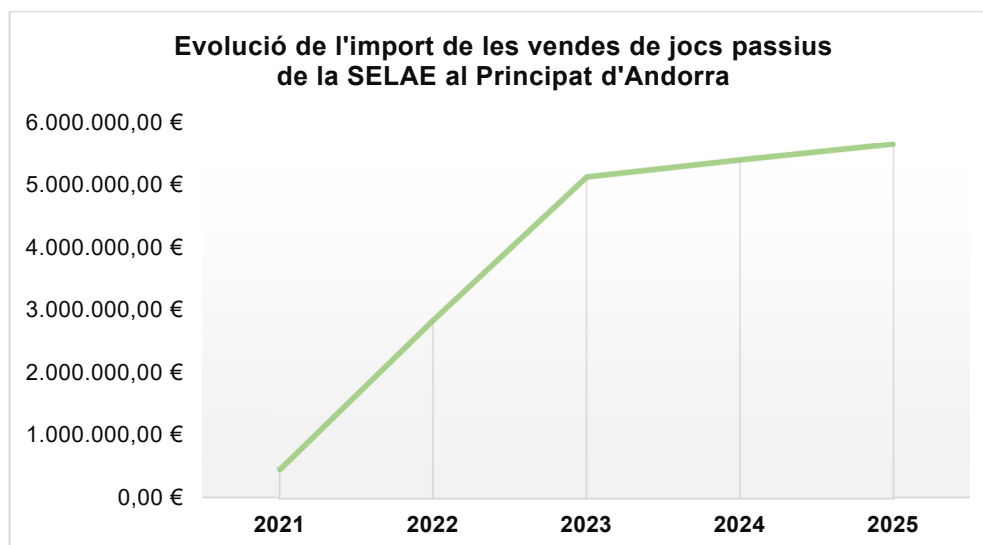
- Cal Tavi, SL (Escaldes-Engordany)
- Fil d'Or (Andorra la Vella)
- El Mag (Andorra la Vella)
- Comerç Bona Sort (Sant Julià de Lòria)

La gràfica de les vendes de productes de loteria mostra una evolució a l'alça des del 2022, i s'estabilitza a partir del 2023.

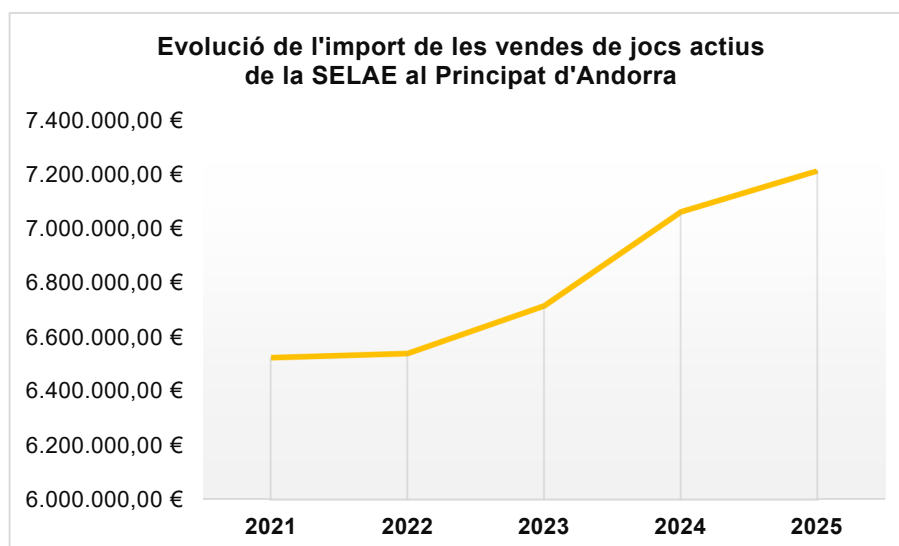

Evolució de productes passius (dècims de loteria)

- **Any 2021:** no s'enregistra la totalitat de les vendes perquè els distribuïdors principals encara no estan autoritzats a vendre dècims físics de loteria, només els expedits per màquina.
- **Des del 2022:** amb la integració a les vendes dels dècims físics de loteria, amb motiu de la consolidació com a punts de venda integrals de la SELAE, es produeix un augment significatiu en les vendes.
- **A partir del 2023:** es presenta una estabilització del creixement, que reflecteix la consolidació del nombre de vendes al Principat.

Els jocs actius, que corresponen a la venda de productes com l'Euromillones, loteria Primitiva, Bonoloto i Quiniela, entre altres, presenten una evolució més estable des de l'inici de la venda enregistrada per part dels quatre distribuïdors principals:

Organización Nacional de Ciegos Españoles (ONCE)

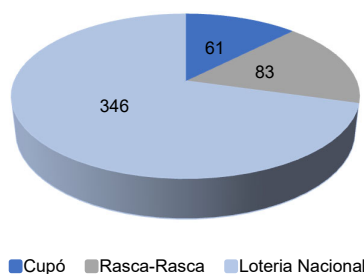
Pel que respecta a les llicències de classe G relacionades amb l'operador de categoria 3, ONCE, se signà el conveni marc durant l'any 2025, i s'iniciaren els tràmits per a la instal·lació de dos punts principals de venda dels seus productes a les parròquies d'Andorra la Vella i Escaldes-Engordany, pel que aquest tipus de llicència encara no s'ha atorgat efectivament.

Declaracions de productes de loteria (2016-2021)

El 2016 el CRAJ va establir una mesura provisional perquè els establiments que introduïssin productes de loteria al Principat presentessin una declaració informativa.

Entre el 2016 i el 2021 es presentaren 9.833 declaracions i s'enregistraren 370 establiments que comercialitzaven productes de la SELAE i l'ONCE.

Nombre d'establiments segons el tipus de joc declarat

Llicència de classe H

Autoritza la distribució comercial de jocs d'atzar pur de sorteig i presortejats, i en particular les loteries, en els espais físics fixos, de forma accessòria a la seva activitat principal.

L'any 2022, amb motiu de l'autorització de venda dels bitllets de loteria nacional de SELAE en format paper per a les quatre administracions de loteria del Principat, es van atorgar llicències de classe H als establiments que volguessin comercialitzar i vendre els dècims de loteria de forma accessòria a la seva activitat principal. Aquests establiments obeeixen la figura de distribuïdors mixtos.

La implantació de la classe H es concentra principalment l'any 2022 i, posteriorment, el nombre d'atorgaments disminueix i s'estabilitza. La parròquia d'Andorra la Vella continua sent la que acumula el nombre més alt d'establiments autoritzats.

El nombre de llicències atorgades per parròquies durant l'any 2022 va ser:

Parròquia	Nombre de llicències
Canillo	2
Encamp	12
Ordino	2
La Massana	6
Andorra la Vella	52
Sant Julià de Lòria	15
Escaldes-Engordany	15
Total atorgades:	104

Seguidament, presentem l'evolució de l'atorgament de les llicències de classe H des de l'any 2022 per parròquies:

Parròquia	2022	2023	2024	2025
Canillo	2	1	-	-
Encamp	12	4	-	-
Ordino	2	-	-	-
La Massana	6	3	1	3
Andorra la Vella	52	9	4	3
Sant Julià de Lòria	15	-	3	-
Escaldes-Engordany	15	4	-	1
Total	104	21	8	7

Tot i que durant aquests anys s'han extingit algunes llicències, principalment pel tancament de negocis, actualment hi ha 116 llicències vigents, distribuïdes de la manera següent:

Parròquia	Nombre de llicències
Canillo	3
Encamp	8
Ordino	2
La Massana	11
Andorra la Vella	61
Sant Julià de Lòria	15
Escaldes-Engordany	16
Total general	116

De les 116 llicències de classe H vigents, 13 corresponen a entitats sense ànim de lucre que comercialitzen dècims de loteria a raó dels sorteigs extraordinaris de Nadal i de Reis.

Llicència de classe I

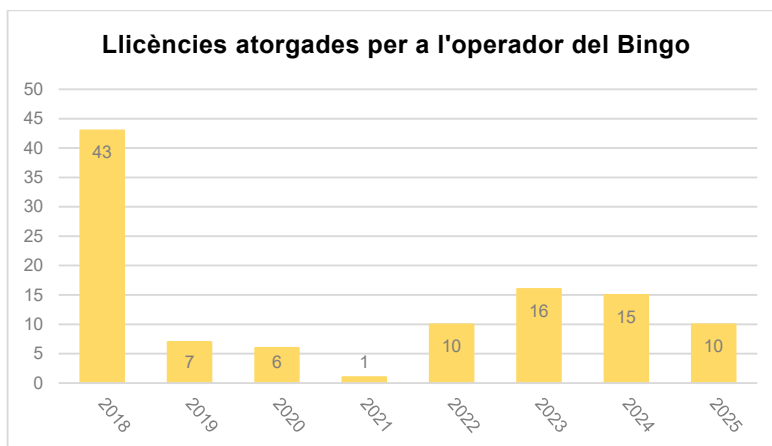
Per exercir qualsevol activitat professional relacionada amb els jocs d'atzar regulats amb les llicències A, A↓, B, C, C@ i D@ és obligatori disposar d'una llicència de classe I, atorgada pel CRAJ.

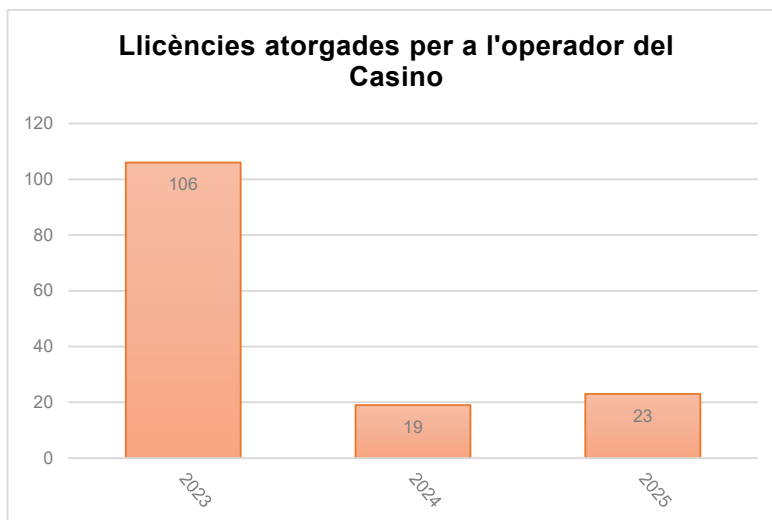
Evolució de les llicències (2018-2023)

- **Any 2018:** amb l'atorgament de la llicència de classe B explotada per Expojoc, SA l'any 2017, s'atorguen inicialment 41 llicències de classe I per als treballadors al seu servei.
- **Any 2022:** la regularització dels quatre distribuïdors principals com a punts de venda integrals de SELAE comporta l'atorgament de 8 llicències de classe I.
- **Any 2023:** l'obertura del casino UNNIC, el 4 de març, comporta l'atorgament de 106 llicències per a les persones al servei de les sales de joc.

Durant els exercicis següents s'expedeixen llicències de classe I per a cada nova incorporació al servei dels establiments dels dos operadors esmentats i dels distribuïdors principals.

L'evolució de l'atorgament de les llicències de classe I per operador des de l'any 2018 fins a l'actualitat ha estat:

Actualment, les llicències de la classe I vigents segons l'operador de categoria 1, 2 o 3, respectivament, són:

Classe o distribuïdor	Nombre de llicències vigents
Classe A - Casino	58
Classe B - Bingo	35
Distribuïdors principals - Loteries	8
TOTAL	101

Llicència de classe J

Autoritza els equipaments de joc definits en l'article 4.2.i de la Llei 14/2024, del 7 de novembre, dels jocs d'atzar i les activitats connexes de venda, arrendament, proveïment, disposició, importació, exportació, producció, fabricació, posada a disposició i serveis d'instal·lació, de manteniment o de reparació d'equipaments de jocs d'atzar.

Evolució de les llicències (2018-2025)

- **Anys 2018-2019:** atorgament de les primeres llicències vinculades a la sala de bingo.
- **Any 2023:** s'atorguen vuit llicències vinculades indistintament a les sales de bingo i casino.
- **Any 2025:** es renoven quatre de les llicències atorgades inicialment.

L'atorgament de les llicències de classe J comporta la corresponent inscripció en el Registre d'empreses o de subministradors d'equipaments de jocs d'atzar i, posteriorment, els operadors homologuen i registren els respectius equipaments de joc davant del CRAJ, que han de proveir a l'operador del casino i/o bingo.

B) Registre General del Consell Regulador Andorrà del Joc

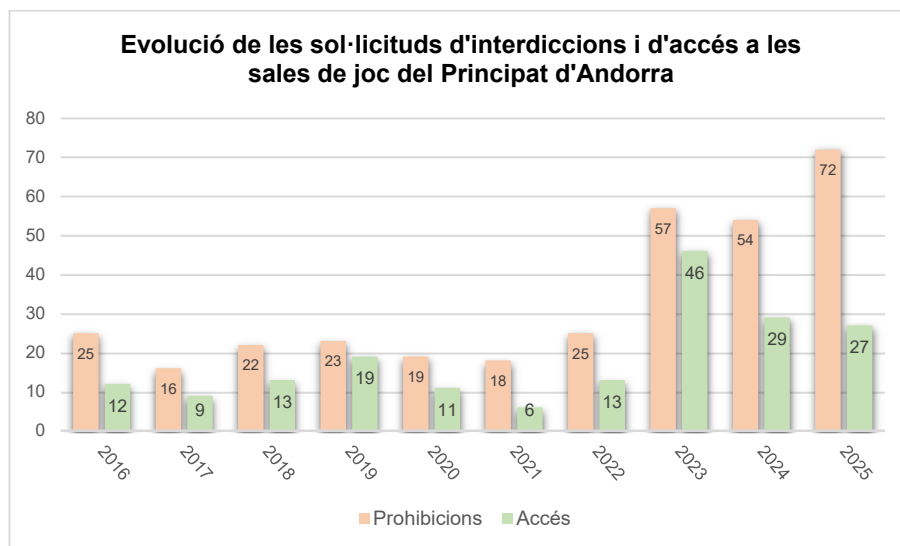
El Reglament del Registre General del Consell Regulador Andorrà del Joc té per objecte la regulació del dit registre que es compon del Registre general d'interdiccions d'accés al joc d'atzar i del Registre d'operadors de jocs d'atzar i de les persones vinculades a operadors de jocs d'atzar.

Registre general d'interdiccions d'accés al joc d'atzar

Amb la finalitat de fer efectiva la limitació d'entrada de determinades persones a les sales de joc d'atzar dels operadors de categoria 1 i 2 per raons:

- Voluntàries (autoexclusió)
- Mèdiques
- Judicials o administratives

Gràfica evolutiva de les sol·licituds per restringir l'accés a les sales de joc o per aixecar la interdicció, presentades davant del CRAJ de forma voluntària:

L'evolució del registre de sol·licituds de prohibicions voluntàries d'accés a les sales de joc d'Andorra i les sol·licituds per deixar sense efecte aquestes prohibicions, des de l'any 2016 fins al 2023, presenta una progressió lineal. És a partir de l'any 2023 que aquest registre de sol·licituds s'incrementa notòriament, tant pel que respecta a les prohibicions com a les sol·licituds de nou accés, coincidint inexorablement amb la diversificació de l'oferta del joc d'atzar al Principat, atès que fins a l'any 2023 el joc d'atzar estava concentrat en una única sala de joc, la sala del joc del bingo.

Registre d'operadors de jocs d'atzar i de les persones vinculades a operadors de jocs d'atzar

Tal com la seva denominació indica, aquest registre té com a finalitat l'assentament dels diferents operadors de jocs d'atzar i de totes les persones vinculades a aquests operadors com a garantia de l'efectivitat de les prohibicions previstes a la Llei 14/2024, del 7 de novembre, dels jocs d'atzar, i més concretament en relació amb potencials conflictes d'interessos.

En compliment de les disposicions del Reglament del Registre General del Consell Regulador Andorrà del Joc, del 29 de juny del 2016, així com de la Llei 14/2024, del 7 de novembre, dels jocs d'atzar, el regulador del joc ha de publicar al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* la llista dels titulars de les llicències, i precisar-ne la categoria d'operador, la classe de llicència i les modalitats de jocs d'atzar autoritzats. Aquesta llista és actualitzada pel CRAJ a través del lloc web i publicada anualment al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

C) Actuacions del Servei d'Inspecció

Amb el Decret 205/2021, del 16-6-2021, d'aprovació del Reglament regulador del Servei d'Inspecció i del procediment sancionador del Consell Regulador Andorrà del Joc, es consolida el Servei d'Inspecció.

El CRAJ designa i habilita un inspector que, en el marc de les seves funcions, col·labora i participa conjuntament amb el Grup de Jocs d'Atzar del Cos de Policia d'Andorra, amb motiu del Protocol de col·laboració, cooperació i assistència entre el Consell Regulador Andorrà del Joc i el Cos de Policia.

En el seu àmbit d'actuació i de control, entre altres tasques, el servei duu a terme:

- El control i la supervisió dels establiments que promouen loteries promocionals i rifes.
- El control i la supervisió dels distribuïdors de loteries de classe H.
- El control de funcionament del bingo i del casino (auditories, màquines, estoc de cartrons, etc.).
- La revisió i el seguiment de l'estat de les llicències de classe I.

Durant aquests deu anys, no s'han detectat irregularitats que hagin motivat procediments sancionadors contra Expojoc, SA o Jocs, SA o altres operadors que hagin estat autoritzats pel CRAJ mitjançant les llicències regulades.

D) Comissions específiques

El 5 de juliol del 2016 es constituïren les dos comissions específiques que han de vetllar pel "joc responsable, l'addicció al joc i la protecció dels grups de risc" i per "l'ordre públic, la lluita contra el frau i el blanqueig de capitals", per complir el que preveia l'article 80.11 de la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar.

Les dites comissions es reuneixen com a mínim un cop a l'any per tractar els temes relacionats amb el seu àmbit; posteriorment, un dels membres del Consell d'Administració del CRAJ, que alhora és el president de la comissió específica, informa la resta dels membres del Consell d'Administració del CRAJ de les actuacions i tasques acomplertes en el marc d'aquestes comissions, deixant-ne constància en una acta.

Durant el transcurs d'aquests deu anys, el CRAJ ha dut a terme tasques de seguiment de les comissions i s'ha donat suport a les tasques administratives i organitzatives requerides pels membres de les comissions; principalment s'ha assistit en l'organització de les sessions formatives al personal de les sales de bingo i casino en matèria de joc patològic.

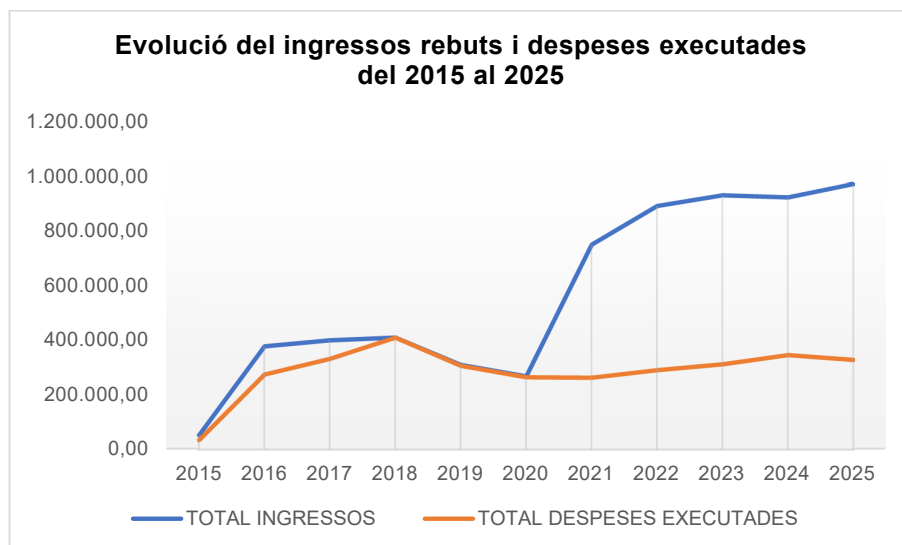
En els darrers tres anys, i en seguiment de l'increment de les llicències de classe I autoritzades a les persones al servei de les sales de joc que vulguin exercir qualsevol activitat professional relacionada amb els jocs d'atzar regulats amb la llicència de classe A, casino i amb la llicència de classe B, bingo, s'han organitzat i portat a terme, com a mínim dos cops a l'any, una formació inicial bàsica i una segona formació per aprofundir en els diferents trets de la ludopatia. Aquestes formacions organitzades per la comissió que vetlla pel "joc responsable, l'addicció al joc i la protecció dels grups de risc" foren impartides pel departament encarregat dels afers socials i per la Unitat de Conductes Addictives del SAAS, del Ministeri de Salut.

Des de la Comissió sobre l'ordre públic, la lluita contra el frau i el blanqueig de capitals, anualment s'organitzen les formacions específiques de blanqueig per a determinats treballadors al servei de les sales de joc, impartides per la UIFAND.

E) Recursos econòmics del CRAJ

L'1 d'octubre del 2015, el CRAJ inicià la seva activitat pressupostària.

Els recursos i les despeses del CRAJ presenten una evolució diferenciada en dos etapes. Entre els anys 2016 i 2020, mostra uns ingressos i despeses lineals; a partir de l'any 2021, presenta un excedent significatiu a conseqüència dels ingressos provinents de la SELAE pel percentatge en funció de les vendes efectuades dels seus productes de loteria al Principat, mentre que les despeses mantenen la seva tendència lineal. El resultat és una capacitat de generar superàvits recurrents i transferir-los al Govern d'Andorra a partir de l'any 2021.

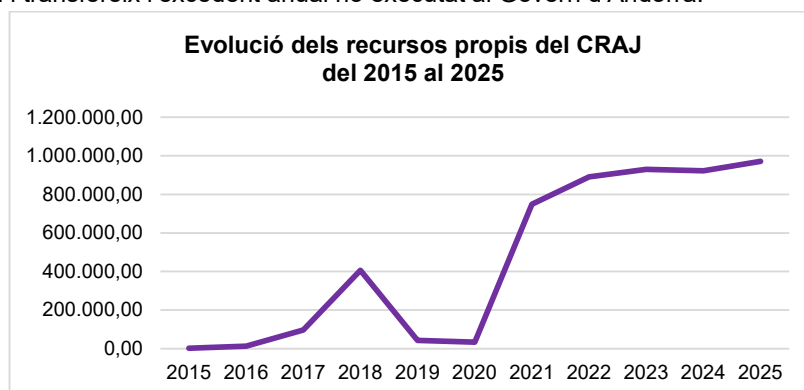

Ingressos

Tal com ja hem avançat, el CRAJ presenta dos etapes clarament diferenciades pel que fa als ingressos:

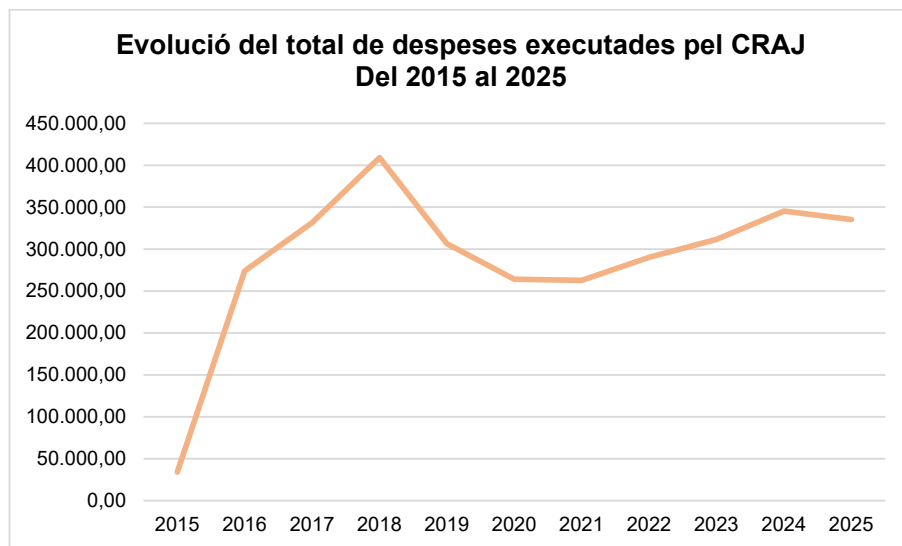
Etapa 1 – Fins al 2020: que es finança bàsicament per les subvencions del Govern d'Andorra i les taxes que provenen d'atorgar i mantenir les llicències. L'any 2018 es produeix un augment puntual per la taxa d'atorgament de la llicència A (casino), que representa el 85% dels ingressos d'aquell any.

Etapa 2 – A partir del 2021: amb els ingressos provinents del percentatge en funció de les vendes efectuades del conveni amb la SELAE, el CRAJ deixa de dependre de les subvencions del Govern i transfereix l'excedent anual no executat al Govern d'Andorra.

Despeses

Les despeses presenten una tendència lineal i estable al llarg dels deu anys; així i tot, els anys 2017 i 2018 es veu un increment vinculat a la partida d'assessoraments en el marc de la instrucció de la llicència de classe A (casino).

5. Compliment, adaptació i implementació de normativa vigent

Tal com s'ha exposat al llarg d'aquest document, el CRAJ, des de la seva constitució, ha evolucionat i s'ha adaptat a les circumstàncies que anaven sorgint en cada moment, ja fos per l'adaptació de la normativa existent en matèria de joc o per l'adaptació a la nova normativa que s'anava aprovant al llarg d'aquests deu anys.

Aquesta adaptació a la nova normativa ha marcat tres projectes molt diferenciats que han concernit els diferents serveis del CRAJ en la mesura que els eren aplicables.

A) Protecció de dades personals

L'any 2022, el CRAJ va impulsar un procés d'adaptació a la Llei 29/2021, del 28 d'octubre, qualificada de protecció de dades personals mitjançant la contractació d'una empresa especialitzada en protecció de dades. Les primeres actuacions van incloure la designació del Delegat de Protecció de Dades, amb la seva contractació externa, i la posada en marxa d'un pla de treball per implementar les mesures de seguretat tècniques, organitzatives i jurídiques derivades d'una auditoria de compliment i d'una avaluació inicial de riscos.

Durant el 2023 es va continuar avançant en la implementació d'aquestes mesures i en l'adaptació de la normativa vinculada als jocs d'atzar. A finals del 2023, el CRAJ va rebre un informe tècnic d'avaluació del nivell de compliment normatiu, que establia mesures urgents i altres que calia aplicar a més llarg termini. L'entitat es va comprometre a continuar treballant per mitigar riscos.

Al llarg del 2024 es va donar continuïtat a la implementació de les recomanacions formulades, amb especial incidència en la revisió i la simplificació dels procediments de tramitació de llicències, la definició d'una política interna de protecció de dades i l'establiment d'una política de conservació documental. En aquest marc, es va instar un procediment davant la Comissió Nacional d'Accés i Avaluació de la Documentació (CNAAD), que va culminar amb la publicació de resolucions al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* el 27 de novembre del 2024, relatives a

la conservació de llicències, permisos d'explotació d'equipaments de joc i resolucions sobre la limitació o prohibició d'accés a les sales de joc.

Aquestes resolucions (TNAAD 010/24 i TNAAD 011/24) van autoritzar també la destrucció de documentació administrativa, pressupostària i financera que havia exhaurit els terminis legals de conservació, en no tenir ja valor administratiu, jurídic o històric. En conseqüència, el CRAJ va establir el protocol corresponent per a la destrucció oficial de la documentació, garantint criteris objectius, verificables i sotmesos a control extern i que es portà a terme durant l'exercici 2025.

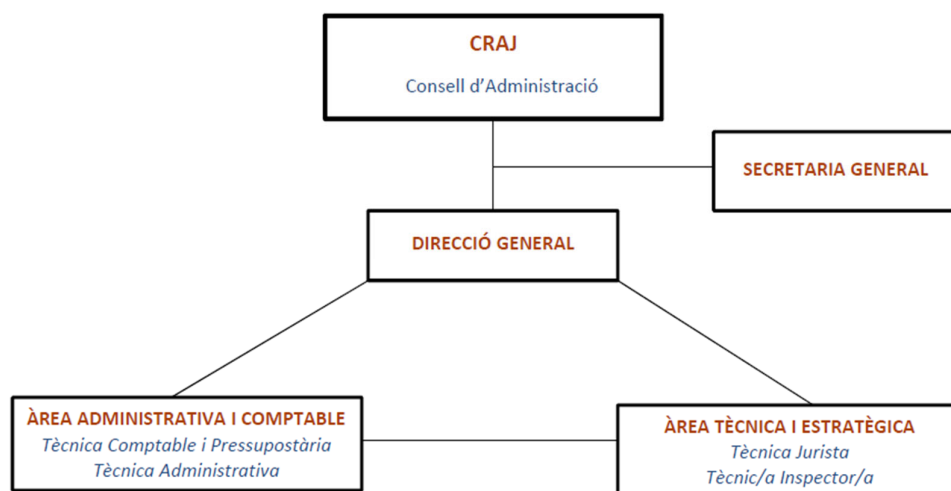
L'any 2025, el servei jurídic ha continuat impulsant l'execució de les mesures de seguretat tècniques, organitzatives i jurídiques recomanades pel Delegat de Protecció de Dades, amb l'objectiu de consolidar el compliment normatiu, reduir vulnerabilitats i prevenir riscos emergents en el tractament de dades personals.

B) Pla d'igualtat de gènere i protocol contra l'assetjament

El CRAJ, en compliment de la Llei 6/2022, del 31 de març, per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes, ha impulsat diverses mesures per garantir la igualtat de tracte i la no-discriminació entre dones i homes.

L'any 2024 aprovà el Pla d'igualtat de gènere, vigent fins al 23 de juliol del 2028, amb l'objectiu d'eliminar desigualtats estructurals i assegurar la igualtat d'oportunitats. Atesa la reduïda dimensió de la plantilla, l'elaboració del pla es va encarregar a una empresa externa amb el suport del servei jurídic del CRAJ.

Al llarg dels deu anys, el personal del CRAJ, a excepció dels membres del Consell d'Administració, ha fluctuat entre 3 i 5 persones, incloent-hi la Direcció General. Actualment, l'estructura organitzativa del CRAJ és com segueix:

Així mateix, el 2024 es va iniciar l'elaboració del protocol contra l'assetjament laboral, sexual, per raó de gènere o d'orientació sexual, amb la finalitat de prevenir i erradicar aquestes conductes, promoure un entorn laboral segur i fomentar la inclusió. Es van contractar els serveis d'un canal ètic extern per garantir un sistema d'informació segur i adequat a l'estructura reduïda de l'entitat.

El 2025 s'aprovà el Protocol contra l'assetjament laboral i sexual, i per raó de gènere o d'orientació sexual del CRAJ, i es publicà al seu lloc web dins l'apartat de transparència.

Paral·lelament, es van iniciar accions formatives i de seguiment. El desembre del 2024 es va crear la Comissió de Seguiment del Pla d'Igualtat, integrada per un membre del Consell d'Administració, la responsable del servei jurídic del CRAJ i un assessor extern. Aquesta comissió es reuneix anualment i el 2025 va tancar el seu primer informe d'avaluació.

C) Allotjament de la xarxa, suport informàtic i pàgina web del CRAJ

El CRAJ sempre ha estat vinculat al departament d'informàtica del Govern d'Andorra pel que fa a l'allotjament en xarxa, el suport informàtic, la gestió de nòmines, la comptabilitat i el lloc web.

A partir del 2021 es va iniciar un procés progressiu d'externalització d'aquests serveis, començant per la gestió de nòmines i la comptabilitat, que es va completar el 2022. Durant el 2023 es van externalitzar nous procediments, com la creació de targetes acreditatives de classe I, la gestió del registre de persones amb prohibició d'entrada a sales de joc i el desenvolupament d'una plataforma de seu electrònica per a tràmits en línia.

El 2024 es va avançar en la desconexió de la xarxa del Govern, es va consolidar el mòdul de control de persones prohibides i es va externalitzar la gestió del lloc web, el qual es va adaptar a les exigències de transparència i administració electrònica. Entre el 2024 i el 2025 es va continuar desenvolupant la seu electrònica del CRAJ, adaptada als canvis normatius.

Finalment, el 2025 es va contractar una empresa per assumir tota la infraestructura i el manteniment informàtic, i es va culminar així la desvinculació amb el Govern.

La nova plataforma de seu electrònica entrarà en funcionament el gener del 2026 i la desconexió informàtica definitiva es portarà a terme durant el primer trimestre del 2026.

6. Conclusió

Durant aquesta dècada, s'ha consolidat un marc normatiu en matèria de jocs d'atzar complet, actualitzat i adaptat a la normativa nacional i als estàndards internacionals. Igualment, s'ha garantit l'adequació del funcionament i la gestió de l'entitat a la normativa nacional aprovada al llarg d'aquests deu anys.

L'activitat del CRAJ ha experimentat un creixement progressiu i sostenible, en consonància amb l'evolució dels àmbits normatiu, tecnològic i social.

Paral·lelament, aquesta entitat ha avançat en la consolidació d'un model de sostenibilitat econòmica propi, reduint progressivament la subjecció a les subvencions del Govern d'Andorra i assolint la generació de recursos propis, mitjançant l'ingrés de les taxes derivades de l'atorgament i el manteniment de les llicències, així com de l'import percebut en funció del percentatge aplicat sobre les vendes dels productes de loteria de la SELAE al Principat d'Andorra.

Finalment, es pot concloure que el regulador ha evolucionat cap a una estructura de recursos humans més ferma, i ha assolit progressivament una organització i un funcionament sòlids i eficients.

Xavier Bardina Pau
Director General